

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
2. Мацько М.А. Матеріальна відповідальність сторін трудового договору і майнова цивільно-правова відповідальність: науково-практичні підходи з огляду на захисну та виробничу функції трудового права. Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Юридичні науки. 2017. Вип. 5. С. 243-256.
3. Войцишена О.В.. Особливості застосування трудового законодавства про матеріальну відповідальність працівників. Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство». 2022. С. 103-107.

Окренець Д.
*студентка ВСП «Фаховий коледж економіки,
права та інформаційних технологій ЗУНУ»*

*Науковий керівник:
к.ю.н., доцент кафедри
цивільного права і процесу ЗУНУ
Бутрин-Бока Н.С.*

ПОРЯДОК ВИРІШЕННЯ ЦИВІЛЬНИХ СПОРІВ ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ НЕДОБРОСОВІСНІСТЮ АДВОКАТА У ЗДІЙСНЕННІ ПРЕДСТАВНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КЛІЄНТА

Актуальність теми. Право на звернення до суду за захистом своїх порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів має кожна особа. Для надання правової допомоги при вирішенні будь-яких справ, не тільки цивільних, діє адвокатура. Особливо зросла роль адвокатів за умов реалізації принципу змагальності сторін в суді. Самим сторонам без допомоги адвоката дуже складно захистити свої права та законні інтереси. Але ж для надання цієї допомоги найперше, що хвилює клієнтів це, де знайти професійного адвоката, який швидко та справедливо вирішить справу. Адже, проблема надання неякісних юридичних послуг завжди була актуальною в Україні. Недобросовісність виконання адвокатами своїх обов'язків перед клієнтами полягала в тому, що вони спеціально затягували справу (хотіли отримати більше коштів), були присутні некомпетентність і навіть шахрайство.

Правова допомога адвоката при вирішенні цивільних справ в більшості випадків полягає саме в представництві інтересів клієнта в суді. Проте досить часто своєчасна та професійна консультація юриста може стати достатньою для вирішення утруднень, що пов'язані з цивільними правами.

5 липня 2012 року було прийнято Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», який визначає правові засади організації і діяльності адвокатури та здійснення адвокатської діяльності в Україні. А роком раніше ухвалили Закон України «Про безоплатну правову допомогу», який регулює правовідносини у сфері надання безоплатної правової допомоги суб'єктам права на безоплатну первинну правову допомогу та суб'єктам права на безоплатну вторинну правову допомогу, що встановлені цим Законом. Ці закони можна використовувати задля вирішення проблем щодо надання неякісних юридичних послуг адвокатів своїм клієнтам.

Однією з умов інтеграції України до Європейського Союзу є побудова такої системи адвокатури та створення законодавства щодо її організації і діяльності, норми якого відтворювали б модель демократичного правового інституту адвокатури, оскільки лише за умови належного функціонування цього інституту можливий розвиток демократії та верховенства права, що, у свою чергу, є одним із головних критеріїв набуття Україною членства у Європейському Союзі (далі – ЄС).

Відповідно до національного законодавства договір про надання правової допомоги – домовленість, за якою одна сторона (адвокат, адвокатське бюро, адвокатське об'єднання) зобов'язується здійснити захист, представництво або надати інші види правової допомоги другій стороні (клієнту) на умовах і в порядку, що визначені договором, а клієнт зобов'язується оплатити надання правової допомоги та фактичні витрати, необхідні для виконання договору (п.5 ч.1 ст.1 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність») [1].

Багато цивільних справ за участі недобросовісного та непорядного представника (адвоката) не мали жодної користі та прогресу їх вирішення. Відповідно до ст. 34 ЗУ «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» зазначена дисциплінарна відповідальність щодо неналежного виконання своїх обов'язків. Що стосується підстав для притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності, то найпоширенішими з них є випадки, коли адвокати укладають договори з клієнтами, послуг не надають, а гонорар отримують авансом.

В Україні діє кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури (далі - КДКА), яка в своїй компетенції визначає рівень фахової підготовленості осіб, які виявили намір отримати право на заняття адвокатською діяльністю, та вирішення питань щодо дисциплінарної відповідальності адвокатів [4]. Аналіз практики діяльності показує, що до КДКА надходять чимало скарг на адвокатів щодо порушення ними норм професійної етики, на отримання гонорару без надання правових послуг або надання їх не в повному обсязі чи на неналежну якість, на невиконання адвокатами професійних обов'язків, зокрема, неявка в судові засідання, на недостойну поведінку в суді, подання завідомо неправдивих і фальсифікованих документів, затягування розгляду справи. Однак, більшість цих скарг була відхилена, у зв'язку з чим - не зрозуміло.

Законодавством більшості країн-членів ЄС передбачена цивільно-правова відповідальність адвокатів, підстави для якої виникають з неналежного виконання обов'язків адвоката як в судовій сфері, так і при наданні ним інших професійних правових послуг, не пов'язаних із веденням справи в суді.

Цивільно-правова відповідальність іспанського адвоката у зв'язку з його професійною діяльністю можлива за порушення договірних зобов'язань у результаті недбалості, упущення або обманних дій адвоката. Адвокати Німеччини та Франції несуть цивільно-правову відповідальність перед клієнтом і відповідають за будь-яку свою недбалість, допущену як за межами судового процесу, так і в його межах [5]. Також в законодавстві цих країн зазначені підстави для притягнення адвокатів до цієї відповідальності.

Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» фактично унеможлиблює притягнення адвокатів до цивільно-правової відповідальності, зокрема у випадку необхідності відшкодування збитків, завданих клієнту порушенням адвокатом своїх зобов'язань. Слід погодитись із тим, що це є: 1) відхиленням від принципу рівності сторін цивільних правовідносин та свободи договору; 2) блокує можливість застосування правових наслідків глави 51 ЦК України щодо відповідальності за порушення зобов'язань; 3) ставить під сумнів можливість застосування окремих видів забезпечення виконання зобов'язань, зокрема неустойки (пар.2 гл.49 ЦК України) [2]; 4) спричиняє виникнення запитання про вибір санкцій за порушення адвокатів і підміну їх лише дисциплінарними санкціями; 5) забезпечує відповідні умови для професійної діяльності адвокатів.

Негативні наслідки для адвоката, який припустився помилки, що полягають в обов'язку відшкодувати заподіяну клієнту шкоду, можуть бути мінімізовані за допомогою укладення договору страхування професійної відповідальності. Страхування відповідальності адвоката значною мірою забезпечить і захистить майнові інтереси клієнта. Крім того, є можливість укласти договір з довіреною особою, яка несе матеріальну відповідальність за результат справи. Результатом може бути як виконання, так і відмова у виконанні позову.

Згідно із Загальним кодексом правил для адвокатів країн Європейського співтовариства від 1988 р., адвокати завжди повинні бути застраховані від пред'явлення позовів, пов'язаних із недостатньою компетентністю [3].

Висновок. Для вирішення цивільних спорів клієнти звертаються за допомогою до адвокатів, щоб ті у свою чергу захистили їхні права та інтереси. Адвокати, здійснюючи свою роботу, керуються Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», де зазначені їхні права та обов'язки, порядок діяльності та відповідальність за порушення. Багато внесено та пропонують внести зміни до спеціальних нормативно-правових актів, що регулюють діяльність адвоката. Зокрема, до Закону

України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» необхідно закріпити не тільки норми дисциплінарної, але й цивільно-правової (майнової) відповідальності адвоката, що відповідатиме європейським стандартам у галузі прав людини, сприятиме зміцненню гарантій осіб при реалізації їх конституційного права на правову допомогу та підвищенню якості останньої. Також ми вважаємо, що після цих змін потрібно їх регулювати, контролювати, робити оцінку щодо дотримання цих норм. Це дасть змогу підвищити якість юридичних послуг та набере поширення професійного хорошого фахівця.

Список використаних джерел

1. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17/conv#n179> (дата звернення 09.05.2023 р.)
2. Цивільний кодекс України: Кодекс України; Закон, Кодекс від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення 09.05.2023 р.)
3. Загальний кодекс правил для адвокатів країн Європейського Співтовариства ЄС; Кодекс, Міжнародний документ від 01.10.1988. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_343#Text (дата звернення 09.05.2023 р.)
4. Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури. URL: <https://unba.org.ua/kdka> (дата звернення 09.05.2023 р.)
5. Loi n°71–1130 du 31 décembre 1971 portant réforme de certaines professions judiciaires et juridiques [Ressource électronique] // Legifrance. – Moded'accès: URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/LEGITEXT000006068396> (дата звернення 09.05.2023 р.)